

טאמארע האָט אויפֿגעהויבן אָף לאהקען אירע קאַרע קאַצנאויגן, וואָס זייער בליק האָט אַזוי געוואָרעמט די איינגייער אין בערטע די לוכטעס געמאַכן, און זיך צעשמייכלט:

— דאָס זענען דערציילונגען שווער צו פֿאַרדייען. מיט אַ סך העברעישע ווערטער. מע דאַרף זיין אַ רב דערצו.

— טאָ צו וואָס דאַרפֿסטו זיך ברעכן די ציין? זונטיק וועסטו בעטן אַן אַנדער בוך, מע זאָל אים קאָנען נעמען אין מויל אַריין.

טאמארע האָט זיך אַ רגע פֿאַרטראַכט און דערנאָך זיך מודה געווען:

— איין מעשה האָב איך דווקא יאָ צעקײט. זייער... זייער... אַזאַ... נו... מיט...

לאהקע האָט זיך אונטערגעשטופּט:

— זאָג שוין מיט אָהער, מיט אָהין, מיט וואָס?

— מיט אַ געדאַנק...

— לאָמיר הערן דעם געדאַנק.

— איך מוז דיר איבערלייענען...

לאהקע האָט ניט געהאַט קיין געדולד:

— פֿריער דערצייל מיר אין וואָס עס גייט דאָרטן.

טאמארע האָט זיך אָפּגעהוסט און אָנגעהויבן דערציילן:

— ס'איז אַ מעשה מיט דריי מתנות. אַ ייד, וואָס איז געשטאַרבן און מע לאָזט אים נישט אַריין אין גן־עדן, ביז ער וועט נישט ברענגען דריי מתנות אין הימל.

— ווער דאַרף אין הימל דריי מתנות?

טאמארע האָט זיך אויפֿגערעגט:

— אַז דו פֿרעגסט פֿערדישע פֿראַגעס, וועסטו בלייבן אַן דער מעשה. אַ שרייבער שרייבט, איז הער זיך צו!

— שאַ, שאַ, זע וואָס דאָ טוט זיך. מע טאָר שוין ניט פֿרעגן אויך?

טאמארע האָט אַ מאַך געטאָן מיט דער האַנט און ממשיך געווען:

— האָט ער געבראַכט אין הימל אַ מתנה אַ שפּילקע...

לאהקע האָט מורא געהאַט צו פֿרעגן אָף וואָס דאַרף מען אין הימל אַ שפּילקע, האָט זי געשוויגן און טאמארע האָט דערציילט ווייטער:

— דער געשטאַרבענער ייד האָט געבראַכט נאָך צוויי מתנות—אַ זעקעלע אַרץ־ישראל־ערד און אַ יאַרמלקע. אָבער די שפּילקע האָט מיך גענומען פֿאַרן האַרץ...

טאמארע האָט פֿאַרמאַכט די פֿאַלקסט־ימלעכע געשיכטן, און

באַרטן. טאמארע האט אָפּגעשאַקלט דעם פּוך פֿון פֿאַרטעך און געלאָפֿן מיט אלעמען זען דעם וואונדער. דער גאַנצער קרייזל פֿון ראַמיילעס הויף האט געדרייט אַרום די טאַנקען ווי נאָענטע מחותנים אָף אַ לאַנג דערוואַרטער חתונה. די שימחה האַט אָבער לאַנג ניט געדויערט. אין גאַנצן אַ זעקס וואָך. דורך נאָכט האָבן זיך די טאַנקען, ווי אַנגעגעסענע טשערעפּאַכעס, זיך אַרויסגעשאַרט צוריק פֿון ווילנע. די רוסן האָבן אָפּגעגעבן די שטאָט אַ מתנה פֿאַר די ליטווינער. די קלומפּעס, ווי מע האָט זיי גערופֿן אין ווילנע, האָבן זיך געפֿרייט מיט דער מתנה באַ אַכט חדשים, ביז די סאַוועטן האָבן באַשלאָסן קומען צוריק, כדי צו באַפֿרייען די ליטווינער פֿון אַלע דאגות צו פֿירן אַליין אַ מדינה. דאָס איז געשען דעם פֿופֿצנטן יוני, נייצן פֿערציק. ערשט דעמאָלט זענען אַלע, וואָס האָבן זיך געזאַמלט אין אייבערשטיבל אָף ייִדישע גאָס געקומען צום לעבן. שייקע אייכער, וואָס האָט פֿאַר-לוירן אַ האַנט אין שפּאַנישן בירגערקריג, איז געוואָרן דירעקטאָר פֿון די שטאַטישע אויטאָבוסן. לאַם, דער רייניקער פֿון מענער-קאַפּעליושן, האָט באַקומען די שטעלע פֿון קינאָ-פֿאַרוואַלטער. ברייקע דער הויזן-נייער האָט איבערגענומען בערגערס זאָוואָד פֿון סאַדע-וואַסער. בכלל האָט ווילנע פֿאַרשמעקט מיט דער דיקטאַטור פֿון פּראָלעטאַריאַט.

אָף טאמארען האָט מען געזאָגט עדות, אַז זי איז לינק-געשטימט ניט פֿון היינט, און די נייע מאַכט האָט איר אריינגעזעצט אין אַ סקלאָד פֿון פֿלייש-קאָמבינאַט.

בעסער פֿון אַלעמען האָט אויסגעפֿירט לאהקע די שוואַרצע. זי האָט אונטערגעכאַפּט אַ לייטענאַנט פֿון דער רויטער אַרמיי, אַ וואוילער שייגעץ. ניט קיין גרויסער טרינקער. גלייך האָט ער איר געקויפֿט אַ ווייסן שאַל, אַפֿן שטייגער פֿון די לייטענאַנטסקע ווייבער, און אַוועק מיט איר לעבן, טאַקע אָף שקאַפלערנע.

דער שאַל איז געלעגן אָף לאהקעס לאַקענעס ווי שניי אָף אַ בערגל פֿאַרלאָשענע קוילן. ס'איז געווען אַ פֿאַרגעניגן צו קוקן אָף איר. לאהקע איז געוואָרן אַן אייגענע צווישן די אַנדערע ווייבער פֿון גאַרניזאָן. זי האָט שוין געהאַט אויפֿגעכאַפּט שטיקלעך רוסיש לשון אָף אַזוי פֿיל, אַז זי איז מסוגל געווען צו געבן פֿאַרשטיין אירע קומושקעס דעם אונטערשייד צווישן אַ לאַנגער נאַכטהעמד און אַ באַלקלייד. די אַנגעפֿאַרענע, נייע מאַדאַמען זענען געווען זיכער, אַז מע קאָן אין אַ נאַכטהעמד קומען טאַנצן אין אַפֿיצירן-קלוב. לאהקע האָט זיך באַם לייטענאַנט אַ ביסל אויסגעריבן, אַנגענומען אַ שטיקל פֿאַסאָן. ווילנע האָט זי ניט דערקענט.

